

FILOSOFIA

4t ESO

INTRODUCCIÓ

La filosofia és una activitat reflexiva i crítica que, a partir de les aportacions de les ciències i d'altres disciplines, pretén realitzar una síntesi global sobre el que és la persona, el coneixement, la conducta adequada i la vida social i política.

Per això, la matèria Filosofia persegueix com a objectiu principal la comprensió per part de l'alumnat de si mateix i del seu món, dotant-lo per a això de ferramentes cognitives tant teòriques com pràctiques. En el pla teòric l'alumnat coneixerà els grans interrogants, els conceptes especialitzats i les teories que intenten donar resposta a les grans qüestions. En la dimensió pràctica la matèria dota les i els alumnes d'una actitud crítica que ajuda a no admetre idees que no han sigut rigorosament analitzades i evidenciades, saber pensar, raonar i argumentar amb fonament, coherència i de forma autònoma, l'habilitat discursiva per a dialogar i convèncer evitant el pensament únic i dogmàtic, la capacitat per a discernir entre l'evident i l'arbitrari, el substancial i l'accidental, la gestió creativa de les capacitats estètiques o el raonament moral i polític autònom. La fórmula kantiana “atreuix-te a saber” és potser l'expressió més precisa de la tendència filosòfica a la crítica de prejudis i idees dominants majoritàriament acceptades. La filosofia com a saber crític permet que l'alumnat compregui que les seues idees preconcebudes, i en general la tradició, han de ser analitzades com a dades de la veritat de les quals no pot donar-se per suposada.

L'assignatura de Filosofia de 4t de l'ESO s'entén com el començament d'una reflexió que té continuïtat en el Batxillerat per mitjà de l'assignatura del mateix nom, impartida en el primer curs i a través de la Història de la Filosofia de segon curs. Però també és una matèria que té un sentit propi o autònom respecte d'aquelles assignatures. D'ací que els temes que es tracten en els diferents blocs de què consta tracten qüestions netament filosòfiques junt amb altres de caràcter més psicològic i socialitzador. El que es pretén és dotar esta assignatura d'un caràcter propedèutic però també eminentment pràctic, en el sentit que es pugui aplicar a la vida i a les diferents circumstàncies en què es desitja l'alumnat. La matèria s'estructura en cinc blocs. Un introductor (bloc 1) en què s'exposa l'especificitat del pensament filosòfic i s'hi exposen les principals àrees en què es dividix la filosofia. Després (bloc 2) es passa a l'estudi de les qüestions sobre “qui sóc jo”, tot allò que s'ha relacionat amb la identitat personal i el seu desenrotllament. El següent punt és el pas del “jo” al “nosaltres” (bloc 3) i s'estudien qüestions relacionades amb la dimensió social del ser humà. Una vegada que ens hem endinsat en l'àmbit de la interrelacionalitat, el següent pas és la qüestió de la transformació tant de la realitat i la societat (bloc 4); ací es tractaran qüestions de caràcter ètic i estètic. Finalment (bloc 5), s'estudiaran els dos grans interrogants filosòfics, és dir: Què és la realitat? I què puc conèixer?, introduint així qüestions que, encara que s'estudiaran amb més profunditat en cursos posteriors, tenen una importància transcendental per a la comprensió dels temes tractats durant tot el curs.

Resulta evident la importància de la Filosofia en el desenrotllament de les competències. La competència en comunicació lingüística és probablement la més treballada. La Filosofia ajuda a través d'esta competència que l'alumne adquireix la seguretat que la paraula és instrument de coneixement i, alhora, vincle cultural entre els sers humans. El valor del concepte no és merament teòric, sinó pràctic: individual i col·lectiu. La competència matemàtica, i competències bàsiques en Ciència i tecnologia, encara que no és pròpiament una competència filosòfica, es treballa en l'estudi dels fonaments de la ciència i la tecnologia, així com la visió del món que estos sabers comporten; el mateix que en l'estudi i l'aplicació de les regles del raonament lògic.

El curs de Filosofia treballa la competència digital en relació a la busca de la informació i la seua interpretació. L'alumnat ha de saber com i què buscar: no tot és igualment rellevant. Serà el professor qui oriente i done els criteris i els objectius perquè l'ús de les noves tecnologies siga aprofitable educativament.

La competència aprendre a aprendre garanteix que l'individu tinga recursos suficients per a formar-se permanentment. La capacitat d'autonomia personal, d'autoregulació dels processos cognitius i de la conducta en distints contextos fan que esta competència siga clau. La Filosofia també desenrotlla esta competència

gràcies al seu treball per aconseguir l'esperit crític i l'autonomia personal.

La Filosofia sempre ha estat oberta a la realitat i a les inquietuds personals i col·lectives del ser humà. Per això, treballa les competències socials i cíviques. La busca de la felicitat individual i el benestar col·lectiu són assumptes que s'aborden en el curs. No són problemes teòrics, sinó pràctics que involucren l'alumnat perquè lluiti per una societat justa i una vida feliç. Actituds com les de confiança en si mateix i en els altres, solidaritat o tolerància són les que es treballen en la matèria de Filosofia.

La filosofia dota l'alumne d'un coneixement conceptual sobre la socialització i l'activitat del ser humà com a membre d'un col·lectiu. És un saber teòric, però imprescindible. És un coneixement sobre els fonaments de la nostra convivència, és a dir, un coneixement pròpiament filosòfic. No obstant això, l'elaboració teòrica de la nostra convivència té un fi pràctic: el compromís i la participació de l'individu en la vida ciutadana. Totes estes actituds seran les que doten de sentit a la capacitat creadora i innovadora, així com a la gestió de projectes tant individuals com en equip.

La filosofia també ajuda a desenrotllar el sentit d'iniciativa i l'esperit emprenedor dins d'un marc ètic ineludible per a una societat que vullga guiar-se per principis que dignifiquen al ser humà, defugint així de la cosificació i mercantilització.

Finalment, la filosofia treballa la competència sobre la consciència i les expressions culturals. Esta competència inclou la consideració de l'art i el seu valor estètic, així com la cultura com a expressió necessària del ser humà. La reflexió filosòfica del curs, en diversos dels seus blocs, presenta a l'alumnat explícitament el fenomen estètic i el ser cultural de l'home com a realitats essencials d'allò humà.

El currículum incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les àrees. Com el RD 116/2014 proposa, i en línia amb la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, este decret es basa igualment a potenciar l'aprenentatge per competències, integrades en la resta d'elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyança i aprenentatge. La metodologia farà insistència, especialment, en la compressió lectora de textos seleccionats dels autors i els temes estudiats en el curs. Els punts centrals en què es basa la metodologia són: a) Interacció i aprenentatge, l'objectiu últim del qual és que tots els alumnes i les alumnes sense exclusió, adquirisquen els millors aprenentatges possibles. b) Aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que les persones hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària. c) Estructures d'aprenentatge cooperatiu, que assegurin la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn. d) Didàctica específica de l'àrea, siga de caràcter general o relacionada amb alguns dels blocs de contingut, atenent a la seua singularitat, els recursos a utilitzar. El comentari de text és un recurs imprescindible. Però també és necessari treballar l'expressió oral. Treballs individuals o en grup que requerisquen una exposició, debats, etc.

Els procediments d'avaluació han de ser variats. Junt amb les proves escrites, el professor valorarà les exposicions orals, tant individuals com en grup; a més, tindrà en compte els comentaris de textos escrits al llarg del curs i la realització de breus redaccions sobre qüestions filosòfiques. Igualment avaluarà la participació en classe quan es facen debats.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Filosofia

Curs 4t ESO

Bloc 1: La filosofia. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
Origen i fonaments de la filosofia · El saber filosòfic. La seua especificitat · L'origen de la filosofia: el pas del mite al logos	BL.1.1. Diferenciar què és la reflexió filosòfica, explicant les seues característiques i comparant-la amb altres tipus de sabers que estudien aspectes concrets de la realitat i l'individu.	CEC

<ul style="list-style-type: none"> · Les primeres elaboracions filosòfiques: els pensadors grecs. <p>Els interrogants de la filosofia</p> <ul style="list-style-type: none"> · La reflexió sobre el ser humà i la seua identitat · La reflexió sobre la societat · La reflexió sobre la llibertat i l'acció humana transformadora · El sentit de l'existència i de la realitat · La reflexió sobre la realitat i el seu coneixement <p>La funció de la filosofia</p> <ul style="list-style-type: none"> · L'actitud crítica · El diàleg democràtic · La convivència pacífica <p>Habilitats per a la cooperació i el diàleg igualitari</p> <ul style="list-style-type: none"> · Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques · Distints rols en equips de treball · Pensament de perspectiva. Empatia · Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat · Tècniques d'escolta activa · Diàleg igualitari. · Estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu <p>Comprensió i expressió oral</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estratègia de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació. · Tipus de text [expositiu i argumentatiu] · Planificació de textos orals · Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i les pauses · Normes gramaticals · Propietats textuais de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. · Respecte en l'ús del llenguatge <p>Comprensió i expressió escrita</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura · Tipus de text [expositius i argumentatius] · Propietats textuais en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió · Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescriptura. Formats de presentació · Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, 	<p>BL.1.2. Explicar l'origen de la filosofia occidental (on, quan i per què sorgix), distingir-la dels sabers preracionals (el mite i la màgia), en tant que saber pràctic, i comparar-la amb algunes característiques generals de les filosofies orientals.</p> <p>BL.1.3. Exposar algunes de les idees centrals dels filòsofs de l'antiga Grècia per a identificar el gir antropològic de la filosofia en el s. V aC, i justificar l'aplicació pràctica de la filosofia respecte a l'individu i a la societat en què viu.</p> <p>BL.1.4. Exposar les primeres respostes dels primers pensadors grecs sobre la pregunta per l'origen i identificar-la com una de les qüestions originals de la cultura occidental.</p> <p>BL.1.5. Argumentar sobre la importància d'entendre's a si mateix i a la realitat que et rodeja, per a la construcció de la pròpia identitat.</p> <p>BL.1.6. Reconèixer i contextualitzar en situacions de la vida quotidiana les principals funcions de la filosofia, en tant que saber crític.</p> <p>BL.1.7. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes i assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p> <p>BL.1.8. Interpretar textos orals procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per a obtindre informació i expressar oralment textos prèviament planificats amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical, i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p> <p>BL.1.9. Llegir textos de formats diversos, utilitzant les estratègies de comprensió lectora, i escriure textos en diversos formats i suports, cuidant els seus aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i</p>	<p>CEC</p> <p>CSC</p> <p>CEC</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE</p> <p>CAA SIEE</p> <p>CCLI CAA</p> <p>CLLI CAA</p>
--	--	--

<p>concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> · Respecte en l'ús del llenguatge 	<p>gramatical, i ajustats a les propietats textuais de cada tipus i situació comunicativa, per a transmetre de forma organitzada els coneixements amb un llenguatge no discriminatori.</p>	
---	--	--

Bloc 2: Identitat personal. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>Qui sóc? La personalitat.</p> <ul style="list-style-type: none"> · La personalitat i el seu desenrotllament · Teories de la personalitat · Biologia i personalitat · Cultura i personalitat · Identitat i gènere · La identitat digital. Riscos associats a l'ús de les tecnologies <p>Què és el ser humà?</p> <ul style="list-style-type: none"> · La ment i el cervell · La raó i els sentiments · La motivació i la voluntat <p>El ser humà en la història</p> <ul style="list-style-type: none"> · El ser humà a l'antiga Grècia · La concepció medieval de persona · Dualisme cartesià i mecanicisme · El ser humà com a ser autònom: la Il·lustració · Noves concepcions antropològiques <p>Identitat digital</p> <ul style="list-style-type: none"> · Riscos associats a l'ús de les tecnologies · Valoració de l'impacte i la longevitat que té la informació digital a l'hora de publicar-la · Ús de diverses identitats dirigides a la consecució d'objectius diferenciats <p>Autoconeixement i autoregulació d'emocions</p> <ul style="list-style-type: none"> · Valoració de fortaleses i debilitats · Control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació <p>Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat</p> <ul style="list-style-type: none"> · Sentit crític <p>Maduresa per a la presa de decisions vocacional</p> <ul style="list-style-type: none"> · Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea 	<p>BL2.1. Interpretar la profunditat de la pregunta 'qui sóc?', registrar algunes respostes donades des de la psicologia i la filosofia. i reflexionar sobre el desenrotllament de la identitat personal.</p> <p>BL2.2. Explicar les tesis centrals d'algunes teories sobre la personalitat i reconèixer, en el marc de la teoria cognitiva, el valor del coneixement com a element motivador de la conducta humana.</p> <p>BL2.3. Explicar les idees centrals de les principals teories de la ment humana així com els estudis sobre les emocions humanes i la teoria humanística sobre la motivació, i reflexionar sobre el caràcter de la intel·ligència, els sentiments i la voluntat motivada com a facultats distintives del ser humà enfront del merament animal.</p> <p>BL2.4. Enumerar les principals reflexions filosòfiques que s'han elaborat al llarg de la història sobre aspectes que caracteritzen el ser humà com a tal, i evidenciar la funció de la filosofia com a saber originari i integrador de múltiples perspectives el centre comú de les quals és l'home.</p> <p>BL2.5. Definir què és la personalitat, així com els principals conceptes relacionats i reflexionar sobre la possible incidència en la formació de la personalitat, de l'herència genètica i d'allò adquirit.</p> <p>BL2.6. Analitzar, a partir d'informacions procedents de diverses fonts, què s'entén per inconscient, ment, activitat cerebral, etc., dins del marc del pensament de la psicoanàlisi, de les teories de la personalitat de la filosofia de la ment i la neurociència.</p> <p>BL2.7. Argumentar, en dissertacions i diàlegs de caràcter filosòfic, la funció i la importància de la motivació i les emocions en les múltiples dimensions</p>	<p>CSC SIEE</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC CEC</p> <p>CSC</p> <p>CSC CMCT</p> <p>CCLI SIEE</p>

<ul style="list-style-type: none"> · Autoconeixement de fortaleces i debilitats 	<p>de la vida humana, així com la seua relació amb la voluntat i la presa de decisions.</p> <p>BL2.8. Exposar la importància de conèixer-se a un mateix i el projecte vital a què s'aspira, i avaluar la importància que té la interrelació entre el racional, l'emotiu i la motivació per a dirigir la conducta humana en diferents direccions i amb distinta intensitat.</p> <p>BL2.9. Ser conscient de la pròpia identitat digital i protegir-la, preservant la privacitat de les dades personals, utilitzar una varietat d'estratègies de seguretat i actuar davant de les amenaces.</p> <p>BL1.10. Tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions quan realitzen tasques o projectes i ser conscient de les fortaleces i de les debilitats, mostrar curiositat i interès durant el seu desenrotllament i actuar amb flexibilitat i buscant solucions alternatives.</p> <p>BL1.11. Reconèixer els estudis i les professions vinculats als coneixements de l'assignatura i identificar els coneixements, les habilitats i les competències que demanen per a relacionar-les amb les fortaleces i les preferències.</p>	<p>SIEE</p> <p>SIEE CD</p> <p>SIEE</p> <p>SIEE</p>
--	---	--

Bloc 3: La socialització. Curs 4t ESO		
Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La dimensió social</p> <ul style="list-style-type: none"> · Els altres: la intersubjectivitat · L'origen de la societat · Societat, cultura i civilització <p>La socialització</p> <ul style="list-style-type: none"> · El procés de socialització · Personalitat i socialització <p>La comunicació social</p> <ul style="list-style-type: none"> · Comunicació i socialització · La dimensió dialògica del ser humà · El diàleg entre cultures 	<p>BL3.1. Reconèixer les teories sobre la importància de la intersubjectivitat en el desenrotllament de la pròpia personalitat i l'origen de la societat, i expressar el sentit del concepte de civilització, així com les semblances i les diferències respecte del de cultura i societat.</p> <p>BL3.2. Enumerar els diversos elements del procés de socialització i relacionar-los amb la pròpia personalitat.</p> <p>BL3.3. Definir què és la comunicació i distingir la seua importància en el procés de socialització, i analitzar les formes de comunicació no verbal i la incidència de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p>

<p>Busca, selecció i organització de la informació</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estratègies de busca i selecció de la informació · Procediments de síntesi de la informació · Procediments de presentació de continguts · Procediments de cita i paràfrasi. Bibliografia i bibliografia web · Ferramentes digitals de busca i visualització. Busca en p.e. blogs, wikis, fòrums, bancs de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades...] · Estratègies de filtrat en la busca de la informació · Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i servicis de la Xarxa · Valoració dels aspectes positius de les TIC per a la busca i contrast d'informació · Organització de la informació seguint diferents criteris <p>Interacció oral i digital</p> <ul style="list-style-type: none"> · Situacions d'interacció comunicativa (conversacions, entrevistes, col·loquis, debats, etc.) · Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc. · Respecte en l'ús del llenguatge · Uso de les ferramentes més comunes de les TIC per a col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup per tal de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes...; compartir informació i recursos, i construir un producte o meta col·lectiu. Correu electrònic. Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge, com blogs, fòrums, wikis... · Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció del propi individu i d'altres de les males pràctiques, com el ciberassetjament Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció seua <p>Glossari de termes conceptuals</p> <p>Edició i creació de continguts digitals</p> <ul style="list-style-type: none"> · Realització, formatat senzill i impressió de documents de text · Disseny de presentacions multimèdia · Tractament de la imatge. Producció senzilla d'àudio i vídeo · Ferramentes de producció digital en la web. Drets d'autor i llicències de publicació. 	<p>BL3.4. Indagar, a partir d'informacions procedents de diverses fonts, sobre el relativisme cultural i l'etnocentrisme, i argumentar sobre el possible paper actiu d'un mateix en la construcció de la cultura.</p> <p>BL3.5. Reconèixer l'altre tal com és en la seua individualitat i, alhora, identificar-lo com un <i>alter ego</i> que compartix un espai i unes circumstàncies comunes, donant lloc a la intersubjectivitat i reconeixent, així, la dimensió social i cultural del ser humà.</p> <p>BL3.6. Identificar el procés de construcció, els elements i la legitimació d'una cultura, reconeixent-la no sols com instrument d'adaptació sinó com ferramenta per a la transformació i l'autosuperació.</p> <p>BL3.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts a partir d'una estratègia de filtrat i de forma contrastada, i registrar-la de forma cuidadosa, o emmagatzemar-la en paper o dispositius informàtics i servicis de la xarxa, i organitzar la informació obtinguda mitjançant diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts, citant-ne adequadament la procedència.</p> <p>BL1.8. Participar en intercanvis comunicatius, aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral i utilitzant un llenguatge no discriminatori; compartir informació i continguts digitals, utilitzant ferramentes de comunicació TIC, servicis Web i entorns virtuals d'aprenentatge, i aplicar bones formes de conducta en la comunicació preventives de males pràctiques.</p> <p>BL1.9. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura utilitzant-la correctament en activitats orals i escrites, i crear i editar continguts digitals utilitzant aplicacions informàtiques d'escriptori o servicis de la web.</p>	<p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>SIEE</p> <p>CLLI CAA CD</p> <p>CCLI CAA CD</p> <p>CLLI CAA CD</p>
---	---	--

Bloc 4: Transformació ètica i estètica. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
<p>La qüestió de la llibertat i la reflexió ètica</p> <ul style="list-style-type: none"> · Llibertat negativa i positiva · Llibertat interior i sociopolítica · Naturalesa i llibertat · Llibertat absoluta, condicionada i determinisme <p>Ètiques aplicades</p> <ul style="list-style-type: none"> · Bioètica · Ètica de l'empresa · Ètica de les professions · Ètica de l'esport <p>L'experiència estètica: imaginació, creativitat i originalitat</p> <ul style="list-style-type: none"> · La imaginació: característiques i funcionament · Imaginació i pensament · La creativitat · Fases del procés creatiu · Tècniques de desenrotllament de la creativitat · La creativitat com a font d'originalitat <p>Planificació i avaluació de projectes</p> <ul style="list-style-type: none"> · Pensament mitjans-fi · Estratègies de planificació, organització i gestió · Selecció de la informació tècnica i recursos materials · Estratègies de supervisió i resolució de problemes · Avaluació de processos i resultats · Valoració de l'error com a oportunitat · Habilitats de comunicació 	<p>BL4.1. Constatar l'existència de determinisme en la naturalesa, analitzar la possibilitat de ser lliure del ser humà, tenint en compte que és un ser natural i, com a tal, sotmés a les lleis de la naturalesa.</p>	<p>CSC CMCT</p>
	<p>BL4.2. Reproduir els dos significats del concepte de llibertat d'acció: la llibertat negativa i la llibertat positiva, i aplicar-los tant en l'àmbit de la societat com en el terreny de la vida personal.</p>	<p>CSC</p>
	<p>BL4.3. Reconèixer l'estètica com la part de la filosofia que estudia el procés creatiu, l'experiència estètica i la bellesa.</p>	<p>CEC SIEE</p>
	<p>BL4.4. Identificar què és la imaginació, en tant que facultat específica del ser humà, i explicar com funciona i quines són característiques té.</p>	<p>SIEE CEC</p>
	<p>BL4.5. Enumerar les fases del procés creatiu, així com les característiques de les persones creatives, i investigar sobre el pensament divergent creatiu, la seua relació amb el pensament logicoracional i la possibilitat de potenciar-lo.</p>	<p>CEC CAA</p>
	<p>BL4.6. Argumentar, a partir d'informació procedent de diverses fonts, sobre la relació entre la llibertat interior i la llibertat social i política, principalment sobre les tres postures sobre el problema de la llibertat (la tesi estoica, la negació del sotmetiment de la voluntat a les lleis naturals de Kant i la posició intermèdia que postula una llibertat condicionada).</p>	<p>CSC</p>
	<p>BL4.7. Aplicar tècniques de desenrotllament de la creativitat i construir narracions de rerefons filosòfic sobre el sentit de l'originalitat creativa i la capacitat innovadora, com a mitjans per a poder evolucionar a nivell personal i social.</p>	<p>CAA SIEE</p>
	<p>BL4.8. Descriure què és el lliure albir o llibertat interior, i relacionar-lo amb la possibilitat d'autodeterminació d'un mateix i amb la facultat de la voluntat.</p>	<p>SIEE</p>
	<p>BL4.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fer una</p>	

	previsió de recursos i de temps ajustada als objectius proposats, adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.	SIEE CAA
--	---	-------------

Bloc 5: Pensament i realitat. Curs 4t ESO

Continguts	Criteris d'avaluació	CC
L'home com ser racional · La racionalitat i les seues característiques · Racionalitat teòrica i pràctica · La veritat i els seus tipus	BL5.1. Reconèixer la facultat racional com específica del ser humà i les seues implicacions, i analitzar en què consistix la racionalitat, les seues característiques i els diferents tipus de racionalitats.	CSC
Concepcions sobre la racionalitat · Raó i racionalitats · Raó i emocions	BL5.2. Explicar la concepció contemporània de la intel·ligència, incidint en la teoria de la intel·ligència emocional.	CSC
La realitat i el seu sentit · El cosmos · Determinisme versus indeterminisme · La pregunta pel sentit	BL5.3. Identificar alguns dels principals tipus de veritat: la veritat com a correspondència, la veritat segons el pragmatisme americà, la veritat des del perspectivisme i el consens, i reflexionar sobre la possibilitat d'aconseguir-la.	CSC
	BL5.4. Descriure el significat del terme metafísica com la principal de les disciplines que componen la filosofia, identificar el seu objectiu fonamental, consistent a fer preguntes radicals sobre la realitat, i exposar la pregunta radical sobre el sentit de la realitat i l'existència.	CSC
	BL5.5. Explicar les tesis bàsiques d'algunes concepcions filosòfiques sobre les possibilitats i els límits de la raó, i diferenciar la racionalitat teòrica de la racionalitat pràctica, així com teoria i experiència.	CSC
	BL5.6. Descriure els principals interrogants sobre el que pot ser la realitat, enumerar algunes de les grans respostes metafísiques sobre la naturalesa (l'origen i la finalitat de l'univers, quin orde regix la naturalesa si és que n'hi ha, el lloc del ser humà en el cosmos, etc.) i reflexionar, amb dissertacions i diàlegs, sobre les implicacions filosòfiques de cada una d'estes qüestions.	CCLI CSC CMCT
	BL5.7. Expressar les implicacions filosòfiques de les concepcions contemporànies sobre l'univers i identificar la importància d'assenyalar si la naturalesa es regix per lleis deterministes, o bé, si regix l'atzar quàntic, i	CSC CMCT

	<p>argumentar sobre com esta resposta afecta la comprensió de la conducta humana.</p> <p>BL5.8. Reflexionar sobre l'interrogant del sentit de l'existència, exposant les tesis centrals d'algunes teories filosòfiques de la vida, i elaborar dissertacions sobre la vida o la mort, l'esdevindre històric, el lloc de l'individu en la realitat, etc.</p>	<p>CCLI SIEE</p>
--	--	----------------------

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: competència en comunicació lingüística.

CMCT: competència en matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència en aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

SIEE: sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC: consciència i expressions culturals.